

Quang Trung mất trong năm 1792 là c̄ may . . .

Sau chiến thắng mùa xuân Kỷ Dậu, vua Quang Trung quyết tâm xây dựng đất nước. Dù chiến thắng chỉ có 4 năm ngắn ngủi, nhưng vua đã chiến thắng ngài không phải là một nhà quân sự lỗi lạc nhất trong lịch sử mà còn là một nhà chính trị xuất sắc nhất, với hùng tâm mưu lược khang nguyên mới cho dân tộc Việt.

Vua chính trị, ngài chia đất Thăng Long thành Bắc thành, chia miền Trung châu Bắc hà thành 7 trấn là: Sơn Nam Thượng, Sơn Nam Hạ, Sơn Tây, Kinh Bắc, Hải Dương, Phong Thiên, Thanh Hóa ngoài. Miền sông cuồn chia thành 7 trấn: Lạng Sơn, Hưng Hóa, Thái Nguyên, Yên Quyết, Lạng Sơn, Cao Bằng và Tuyên Quang. Ngài tính dời đô từ Phú Xuân ra Nghệ An và nhà La Sơn phụ tá xây kinh đô ở đây gọi là Phong Hoàng Trung Đô. Ngài chiến chiến lợi lợi thu khóa, khuyến khích việc gia tăng sản xuất. Đến năm Quang Trung thất, dời sang cửa ngõ dân miền phía bắc các trấn ở đây đã bắt đầu năm sáu. Ngài đã tích cực kêu gọi nhân tài Bắc hà ra giúp nước. Đối với La Sơn phụ tá, ngài không đích thân đưa ra, nhưng mưu bày viết thư với những lời khích thành, và cùng nhà Nho tên tuấn dũng đưa Bắc này đã nhận lời đồng xây Phong Hoàng Trung Đô cho ngài.

Văn hóa, ngài cho mở trường học khắp các thôn xã. Nhưng nơi nào không trường học thì mở đền đình chùa làm nơi dạy dỗ. Vua Quang Trung là ông vua Việt nam đầu tiên đã có sáng kiến áp dụng một nền giáo dục phổ thông cho dân chúng. Và ngài cũng là vua đầu tiên đã thực hiện một cuộc cách mạng dân tộc là dùng chữ Nôm trong tất cả các chiếu, văn bản hành chính. Giám mục Bá Đa Lộc đã ra sức giúp Nguyễn Phúc Ánh trông mong được cứu do sự trợ giúp sau này, thì nhưng nhà truyền giáo và giáo dân đức độ thì nhà Nguyễn sau này bày ra "Sát T" bức hại đức độ khiếp, nhưng đức độ thì Quang Trung, thì nhà vua đã thực hiện một nền bình đẳng và tự do tôn giáo. Nhưng nhà truyền giáo ở đất Bắc trong thời Quang Trung như giáo sĩ Le Roy trong thư gửi cho Bladin ngày 18-7-1793, đã không hề tỏ lời khen ngợi sự tiến bộ trong công việc truyền đạo đức độ ở Tây Sơn.

Nhà vua Quang Trung Không Mất Sĩ M

Tác Giả: Hu Vũ

Thứ Hai, 15 Tháng 2 Năm 2010 07:06

Vũ quân sĩ, quân lính Tây Sơn gồm 5 quân căn bản là: Tiền, Hậu, Trung, T, Hậu và những đội quân đặc biệt dùng những lính ngụy trang là: Tặc, Hậu tặc, Ngũ ch, Kín thành, Thiên cán, Thiên tr, Thiên sách, Hậu môn, Hậu hậu, Th, Loan. Các phe huy, có quân đội địa phương gồm có Đ, C, Đ. Quân chủ của Tây Sơn bấy giờ có 5 người mà có một cây súng trường, những tên dùng hỏa khí, và gan dạ phi thường. Vì chiến tranh đánh nhau với nhà Thanh sau này, ngài thu được những đức binh khí.

Vũ người giao, thời đại Quang Trung là thời đại người giao vàng son nhất lịch sử chúng ta. Tặc xa cha có một vị vua nào thì Vũ lên áp Trung hoa như vua Quang Trung. Trước hết, ngài đã không chịu thân hành đi đón sứ phong của vua Càn Long, hãy bắt các công nhân và vàng hàng năm cho Tàu để đến mừng Liễu Thăng đã có kẻ thù vua Lê Thái. Và cuối cùng của sự biến sang Tàu đòi hai hai nghìn Qu, Đông và Qu, Tây, cũng như xin công chúa nhà Thanh. Đòi hỏi của vua Quang Trung đúng là sự khiêu khích với vua Càn Long, là một ông vua cao ngạo và anh minh vào bậc nhất đời nhà Thanh. Tuy nhiên, khi gặp uy Quang Trung, Càn Long đã phải chấp nhận để nghìn Tây cho vua đóng đô và chọn ngày để công chúa Thanh qua Việt nam.

Đau đớn thay, trong khi nhà Thanh chiến bại đáp ứng những đòi hỏi của Việt nam thì vua Quang Trung lại sớm ra đi. Vũ Văn Dũng cảm đau phẫn phẫn Bực kinh lúc bấy giờ khi nghe tin vua mất đã ngã ra chết giấc, và sau đó có làm bài thơ khóc vua như sau:

Bấy phen tích ngũ niên trung
Kim c thi vi sự bất đ
Thiên vũ ngô hoàng tăng nh
Bất Đ, T, ng thuy t anh hùng

Anh H p d ch:

Năm năm d y nghi p t thôn nông
Thi tr, thi sau khó sánh cùng
Trị đ vua ta thêm ch c tu
Anh hào Đ, T, ng h t khoe hùng.

Lịch sử không thể nói hết những nét phi thường của vua Quang Trung. Ngài là một vị t

bách thành. Lúc cầm quân đánh Phú yên cho đến lúc mất chưa bao giờ biết mùi thất bại. Ngài là một nhà chính trị tài ba cũng sau bốn năm xây dựng Bắc hà qua các chính sách kinh tế, văn hóa, giáo dục. Nhưng tình hình Nam kỳ, cũng như chính sách của nhà Tây Sơn đối với Miền Thanh lúc bấy giờ, đã có hai quan điểm khác nhau đối với tình hình lại của Việt nam nên ngài còn sống thêm một nửa.

Quan điểm thực tế cho rằng, với tài năng phi thường của vua Quang Trung, ngài còn sống thêm lãnh thổ Việt nam đã thay đổi, tình hình chính trị ở Á châu cũng hoàn toàn thay đổi bởi một và vua Quang Trung có thêm công hời để thêm số phi thường tốt đẹp của ngài. Quan điểm thực tế hai đối ra nhau nghiên cứu là có thể nhà Tây Sơn không được thừa kế và tình hình cũng khó biết đi về đâu.

Trong lúc Quang Trung cướp phá quân Thanh, thì lúc bấy giờ ở miền Nam, Nguyễn Phúc Ánh trốn công thành Gia định, và trong khi ở Thăng long vua Quang Trung bắt tay bình định Bắc, thì cũng trong mùa xuân Kỷ Dậu (1789), Phúc Ánh đánh bại Phạm Văn Tham, và chiếm trọn đất Nam kỳ.

Từ năm 1789 đến năm 1792, trong khi ở Bắc vua Quang Trung cũng công lập công đức chuần bị đánh Tàu thì ở trong Nam, Nguyễn Phúc Ánh cũng tích cực xây dựng công lập công đức tiến ra Trung. Trong khi Quang Trung chuần bị mất năm để đánh Tàu, thì ở trong Nam, Nguyễn Phúc Ánh cũng dựng nên một thế gian 13 năm để Bắc phớt.

Đến năm 1789, Nguyễn Phúc Ánh chiếm Gia định thì trong năm đó, Hoàng đế Cảnh và Giám mục Bá Đa Lộc trở về, mang theo kho báu 300 tay phiếu lưu trữ ở Pháp, tàu chiến và đồng công quân số. Nhưng người Pháp góp công rất lớn cho Nguyễn Ánh có nhu cầu người để phong tước cho họ như Jean Marie Dayot cho huy tào Nhậm Chích là Trí Lộc cho họ, Julien Girard để phong là Long Hoàng họ, Guillaume Gouilloux để phong là Oai Dũng họ, De Forcant lấy tên Việt là Nguyễn Văn Lăng để phong là Lăng Đức họ, Jean Baptist Chaigneau lấy tên Việt là Nguyễn Văn Thắng để phong là Toàn Thắng họ. Với sự giúp đỡ của những người Pháp do Giám mục Bá Đa Lộc mang tới, Nguyễn Phúc Ánh xây dựng công lập công quân số, huấn luyện binh sĩ theo kỹ thuật Âu châu, đóng thêm tàu chiến, xây dựng thành trì. Olivier Puymanuel là người đã xây dựng thành Gia định, và nhất là sau này đã xây thành Diên Khánh kiên cố, nhờ đó mà Hoàng đế Cảnh có thể chịu nổi sự công của Trấn Quang Diêu. Trong sự giúp đỡ của Pháp giúp chúa Nguyễn, Théodore Lebrun và Olivier đã trở thành hai nhà ngoại giao. Họ đã đi sang Macao, Manila, Nam dương, Tân gia ba mua thêm súng ống để dành cho Gia định. Chỉ trong năm 1791, Nguyễn Phúc Ánh đã mua của một thương gia Bồ Đào Nha một vạn súng để dùng, 2000 công súng gang (một công nặng 100 cân Anh), 2000 viên đạn nhỏ (một viên để dùng kính 10 công). Đối bác của Nguyễn Phúc Ánh lúc bấy giờ tân tiến hơn đối bác của Tây Sơn rất nhiều,

súng để đi lên xe ngựa, bắn xa và chính xác hơn. Nguyễn Phúc Ánh cũng đã tích cực phát triển hải quân, lập xưởng thủy sự trên sông Tân bình đến sông Bình Trị dài trên 3 dặm lo việc đóng tàu.

Chỉ trong 2 năm xây dựng sức mạnh Nam kỳ, năm 1790, Nguyễn Phúc Ánh đã bắt đầu thu phục Tây Sơn. Tháng 4 năm này, Nguyễn Phúc Ánh sai Lê Văn Quân, Nguyễn Văn Thành, Võ Tánh đem quân đánh Phan rí, Bình Thuận. Dù chiếm được hai nơi này, nhưng khi Tây Sơn đem binh vào tái chiếm, Lê Văn Quân không giữ được, sau rút về thành. Cuộc ra quân năm 1790 của Nguyễn Ánh, dù thua trận nhưng cũng chứng tỏ miền Nam không còn chỉ là nơi mong lo thủ thủ phòng.

Vào năm Nhâm Tý, Nguyễn Phúc Ánh và chấp chính công Tây Sơn, là hàng năm cứ vào mùa gió mùa, mang quân ra cướp phá. Tháng 6 năm 1792, một tháng trước khi vua Quang Trung mất, Nguyễn Phúc Ánh đã mang một lực lượng hải quân hùng hậu ra tấn công Thuận Hải. Cuộc tấn công của quân Nam vào của Thuận Hải gồm một số các tướng cũ khôi phục hải quân Nam kỳ: Nguyễn Văn Trường, Nguyễn Văn Thành, Dayot, Vannier, De Redon, D'Auray, Olivier de Carpentras.

Cuộc tấn công Thuận Hải của quân Nam đã thành công rất đáng. Chỉ trong giây lát, thuyền Nam quân đã xông thẳng vào quân công, đốt sạch doanh trại, thuyền bè Tây Sơn, chiếm được 5 chiếc lớn hơn và 20 chiếc thuyền có tay chèo, thu làm chiếc lớn nhất. Trận thủy chiến Thuận Hải năm 1792, nhiều tướng lãnh nhà Nguyễn cũng như các sĩ quan Pháp về sau cho rằng, nếu Nguyễn Văn Trường không có tâm trí còn quá e sợ quân Tây Sơn, lúc bấy giờ đã bắt lên Qui nhơn, thì trong lúc bắt gặp đó có thể chiếm được thành này và bắt được vua Thái Đức.

Sự thành công của chiến trận Thuận Hải trong tháng 6-1792 của quân Nam đã chứng tỏ họ đã gây được sự lo âu cho Quang Trung. Khi sắp mất, ngài đã phẫn nộ căn dặn Trần Quang Diệu: "Ta mất mang bởi cõi khai thác đất đai, có cõi Nam này. Nay đau ốm thì không dậy được. Thái tử thì chết hời cao, nhưng tuổi còn nhỏ. Ngoài có quân Gia Định Nguyễn Ánh là quốc thù, mà Thái Đức thì tuổi già ham đất đai, cứ yên tâm đi, không toan tính cái lo về sau. Khi ta chết rồi trong một tháng phải lo chôn cất, việc tang làm lộ lộ mà thôi. Lũ người nên hãy giúp thái tử sớm thiên về Vĩnh đô để kháng chiến thiên hạ. Bằng cách này, quân Gia Định kéo đến thì các người không có chỗ chôn đâu." (Quang Trung Nguyễn Huệ, Bùi Tiên Khôi) Lời dặn của vua Quang Trung đã không được tướng tá Tây Sơn tuân theo, rồi đưa đến nỗi người tranh giành quyền lực khuynh loát lẫn nhau.

Nhà vua Quang Trung Không Mất Sĩ M

Tác Giả: Hu Vũ

Thứ Hai, 15 Tháng 2 Năm 2010 07:06

Vịc Võ Văn Dũng giết Ngô Văn Sĩ, Bùi Đc Tuyên đã làm cho Trn Quang Diu phải rút quân đang vây Diên Khánh và Lê Trung trong lúc đui quân Nam của Nguyễn Hoàng Đc đn Bà Rịa cũng phải rút lui đã bắt mất cái th của Tây Sơn trong năm 1795. Kể đó Cnh Thnh đã đc cây cật chng trưi của Tây sơn là Trn Quang Diu ngi chxi nnc mất thđi gian dài. Rồi đn năm 1798, vua Cnh Thnh nghe lđi dèm si m giết mất Lê Trung, làm r Lê Trung là Lê Chđt phải hàng Gia đnh, và sau đó là Nguyễn Văn Hu n lđi bắt đm si m của H Công Diu đđ bắt hình, Cnh Thnh đã đđ chđt mất tay chân của mình, làm nhân tâm ly tán đem thêm cđ hđi thành công cho chúa Nguyễn.

Không ai không đng ý là sau khi vua Quang Trung mất, ông có mất thái đđ n tuđi, không chđ mđi lên 10 nh Nguyễn Quang To n, nđi bắt Tây Sơn đđ nh, thì chúa Nguyễn cũng không đđ thng nhđt đđt nnc vào năm 1801 mà so vđi sđc mnh của hai bên thđi bđy giđ, có thđ tình trng Nam – Bđc sđ kéo dài rđt lâu.

Lđch sđ cũng đng ý vđi tài đđu binh khiđn đđng thđn sđu khđp qđy của vua Quang Trung, nđu ngài không mất sđm Nguyễn Phúc Ánh dù có mua đđđc bao nhiêu chiđn cđ đđi tân của Âu châu cũng không thđngóc đđu lên nđi.

Chiđn lđđc của Nguyễn Phúc Ánh đđi vđi Tây Sơn không phải chđ mong đđ sđ trang bđ cho quân đđi bđng vũ khí Tây phđđng mà vđn đđng nhđng quđc gia lân bang tiđp tay cho mình. Suđt quá trình “phđc quđc” của Nguyễn Phúc Ánh là cđu viđn ngođi bang. Liên minh Nguyễn Phúc Ánh và Xiêm La là mđt liên minh rđt chđt chđ. Mđt thđ thđ đđc đđ đđa vào nhau. Năm Quý Sĩu 1793, trong lúc Nguyễn vđđng đánh Qui nhđn, vua Xiêm và đđi đđng Chđt Tri đã đem 5 vđn quân xuđng Nam vang, 500 chiđn thuyđn đđn Hà tiên, sai sđ giđ mang thđ đđn Nguyễn Phúc Ánh cho biđt sđn sàng theo quân Gia đnh bđc chinh. vì chúa Nguyễn lúc bđy giđ đã rút quân vđ nên quân Xiêm La mđi rút vđ nđđc. Trong năm 1794, Xiêm La đã hđn ngày cùng chúa Nguyễn cđt quân đánh Phú xuân, quân Xiêm sđ đđ đđng bđ đánh mđt sau của Phú xuân, còn quân Nguyễn thì đánh mđt trđđc. Tháng 12-1794, Phúc Ánh đã sai sđ sang Xiêm đđc đđng binh, nhđng vì bđy giđ xiêm bđ Miđn xâm lăng nên lđi phđi nhđ chúa Nguyễn giúp đđ. Chúa sai Nguyễn Huđnh Đđc, Nguyễn Văn Trđđng đem quân giúp cho Xiêm.

Liên minh đđ đđn công Tây Sơn không phải chđ có Xiêm La, mà cđ Chân Lạp và Lào. Trong năm 1791, vì Ai Lao không chđu tiđn cđng, vua Quang Trung đã sai Trn Quang Diu đem quân sang Vđn Tđđng, thu hđt tài vđt của Vđn Tđđng đem vđ, nên Vđn đđng đã thù Tây Sơn và sau này Vđn đđng đã đem binh đánh Nghđ an, giúp Nguyễn Phúc Ánh.

Nguyên Phúc Ánh trong nh là c đánh bên i Tây Số n đã không phải i chỉ nhò số giúp đỡ cá a người i Pháp, liên kết t với i Xiêm La, chân Lã p, Ai Lao, mà đến i với i nhà Mãn Thanh cũng đã coi như một nh i có thể như cá y. Trong thời gian quân Thanh xuất ng Bên c hà, Gia Đệ nh phái Phan Văn Trở ng và Lâm Đệ mang 50 vạn n cân gạo ra Bên c để trở p quân là ng cho Mãn Thanh, và dâng thờ cho Tôn Sĩ Nghệ, như ng thuyết n đi đến ng bên gió bão đánh đến m.

Hy vào ng đến i với i Mãn Thanh cá a chúa Nguyên tiêu tan khi 20 vạn n quân Thanh bên đánh tan trong 7 ngày, và sau đó vua Càn Long là i số c phong cho vua Quang Trung. Tuy nhiên, Gia Đệ nh vẫn n đến t hy vào ng này. Số cá a Nguyên Văn Thành và Đệ ng Trở n Thờ ng dâng lên chúa Nguyên n đã nói lên đến u này: “Hiện n ta với i Tây Số n đến i đến ch, không thể không dùng ngoài i giao đỡ cá u viên. Nhà Thanh th khi bên Tây Số n đánh bên i, chỉ c cũng cảm hở n đến chỉ c hở i. Nay vua Gia Khánh nh i ngôi, buổi i đến u đang hởng hái, không phải i cái khí th ng đến i Càn Long nh a. Nhà Thanh vẫn n lo giữ c biên n chỉ a có cách không ng chỉ, đã bên o Tây Số n tìm bên t, như ng nó là đi. Vì y nhà Thanh không chỉ giữ n giữ c biên n mà giữ n đến n Tây Số n nh a. Vì là i, nam bên c xa xôi, nhà Thanh th ng đến u Tây Số n đã chiếm m cá bên côi Nam Việt, không ai đến i đến i nh i, nên vẫn n chỉ a đến nh ngày xuất t quân, hoàn c giữ đó là một t cá. Th khi quân ta thờ ng trở n Đà nh ng, bên t đến c nhiều u tàu giữ c ô biên n. Bên n thờ n đến nghệ soán n một t bài biên u, là y một y thuyết n tàu ô đem dâng, đ t vua Thanh phải i khen, như n. Nh u nhân đó đến n đến c chỉ u th n nh i, thì ta số biên n bên ch phải i trái. Một t là nói rõ Tây Số n xo ng thờ n Đ Trung quốc mà xo ng đến đ ngoài, đến p vào chỉ kết cá hở mà gây hiềm khích...”

Trong năm 1798, quân Nguyên n so với i Tây Số n cũng không còn sút kém, thờ như ng hở vẫn n muôn n đến c liên kết t với i nhà Thanh để hai một t đánh Tây Số n. Đến u này làm nhiều u người i cho rõ ng, nh u vua Quang Trung còn, cuộc c chiếm n giữ a Tây Số n và Mãn Thanh xo y ra, quân chúa Nguyên n số đánh đàng trong, quân Thanh đánh một t Bên c, hở i quân nhà Thanh và chúa Nguyên n th n công một t đông, liên quân Xiêm La – Chân Lã p – Võ n Th ng đánh phía tây số đến n Tây Số n vào thờ bên n bên thờ đến ch, thì chỉ a có thể dám kết t luân n vua Quang Trung số có thể phá vỡ thờ th n công đó.

Số viên c hở n không thể như vì y. Theo một t tài liệu u cá a giáo sĩ Cadière thì giáo sĩ Le Labousse đã có viết t: “Vào tháng 2 năm 1792, trở c ngày chúng tôi rời i bên các con chiên và cũng để tránh kết đến ch, hở kéo th i vài chỉ c ngàn quân do đến ng Lào và đàng hoàng th n vào Cao Miên. Người i Miên cũng tính theo hở, mà vì phải n Nguyên n Hung số cùng hở i quân đ p vào các cá a bên miên n Nam để chỉ n đến ng rút lui cá a chúa Nguyên n. Nh u để đến nh này đến c thi hành, thì nhà vua cùng chúng tôi chỉ chỉ chỉ t. Như ng như đ n trên, viên c này không thể y thi hành nên chúng tôi thoát đến c cá n giông th nguy hiềm một y, hoàn c do Tây Số n e người i các chiếm n hở m cá a người i Âu châu đang đóng để y các cá a sông Sài Côn do viên c buôn bán, hoàn c vì hai đến o quân cá a vua Xiêm La cho qua đã ngăn chúng là i đ Cao Mên”. Lá thờ cá a Le Labousse và là i trở i trở n cá a vua với i Trở n Quang Diệu u trở c phút lâm chung, cho thờ y vua Quang Trung không thể là một t người i không chuẩn n bên để khi có can qua với i Thanh đỉnh, thì quân Tây Số n phải i đến ng cá cùng lúc bên n một t giáp công hay là ng bên thờ đến ch.

No Vua Quang Trung Không Mot Som

Tác Giả: Huo Vũ

Thứ Hai, 15 Tháng 2 Năm 2010 07:06

Sau khi thong Mãn Thanh, Ngô Thì Nhãm đã tho mot boc tho nho Thang Hùng Nghiop, tong đoc Quong Tây dâng lên vua Càn Long loi lo vô cùng nhún nhong:

“...Tôi là Nguyon Quang Bình o khuot no bên An nam, boy lâu von đoc tom goi trong thánh giáo...

Tôi o hoo lonh ton tít chân troi, đong sá xa xôi, núi sông cách tro, chong hay vioc đó có hon do ý hoàng đo sai làm hay do Tôn Sĩ Ngho vì mot ngoi đàn bà xui khion, roi mang kiêu hãnh lop công o biên thùy đo hòng kiom loi lon?

Hay tin có binh mã thong quoc ra khoi coa oi, tôi nghĩ: toc lòng so mong troi, phoc noc lon coa mình boy lâu nay đã bo ko khon thon ngăn tro mà cái co Duy Ko tron bo noc kia loi bo che lop không thông đot lên đoc, sau này moi binh tranh hùng xoy ra thì tai hoi xoy ra không phoi là ít!

...châu chou đá xe, tôi thot lòng không dám, song coa vua xa cách muôn dom, ho tôi nhúc nhích đou gì thì bo ko khon thon hiop đáp không sao chou noi, nhong hình tích moi đong nho chong co...

... Nép nghĩ Hoàng đo là boc theo ý troi ban ngho hoà, làm cho cànch khô đoc xanh toi, cây kiot loi noy no. Xin ngài loa theo to nhiên, tho cho cái toi đón đánh Sĩ Ngho, và xét cho toc thành moy phen đã đi goc coa oi...”

(Hoa Bong, Quang Trung Nguyon Huo)

Lá tho coa vua Quang Trung goi vua Càn Long nói trên cho thoy vua Quang Trung rot biot ngoi biot mình, biot choa đo soc chong loi đot tro thù đonh huy đong đon năm choc von binh 9 tonh mion Nam coa Mãn Thanh, phoi nhún nhong qua oi.

Sau khi Càn Long hoy bo quyot đonh huy đong quân dân 9 tonh mion Nam Trung quoc Nam

Nhà vua Quang Trung Không Mất Sĩ M

Tác Giả: Huỳnh Vũ

Thứ Hai, 15 Tháng 2 Năm 2010 07:06

chinh, thì vua Quang Trung mới bắt đầu chng t s đc lp c a mình. Nhưng gì nhà vua làm sau đó, đ u có tính toán vì thăm dò đ c ph n ng c a tri u đình nhà Mãn. Vì thế, nh ng đòi h i c a vua Quang Trung nh đòi L ng Qu ng, thì cũng g n nh đ c tho m n m t n a. Vua Quang Trung có th nuôi hùng tâm s t n công n c Tàu, vì N Chân cũng là m t n c nh mà có th vào làm vua Trung qu c. Và h n n a, b y gi nh ng nghĩa sĩ Trung qu c, nh t là mi n Nam Trung hoa đã có nh ng phong trào kháng Thanh n i lên r t m nh.

Theo đ trù ph i 10 năm, vua Quang Trung mới có th th c hi n gi c m ng vĩ đ i c a mình. Tình tr ng bang giao gi a hai n c cho đ n năm 1792, coi nh v n hoàn toàn thu n l i cho Tây S n. N u ông còn s ng, thu n p công chúa con vua Càn Long, thì áp l c m t B c l i có th vì đó mà không còn ph i lo l ng n a, n u nh Quang Trung không khiêu khích thêm, và bu c Mãn Thanh ph i ph n ng.

H n vua Quang Trung s không khiêu khích B c Kinh khi s b Võ Văn Dũng đã đ t nh ng đòi h i. Và năm 1792, sau khi Th n i b t n công là lúc Quang Trung chu n b đi t m i lo n m sau l ng. Lá th c a Le Labousse, s lo âu c a Nguy n Phúc Ánh bày t v i s th n Xiêm La: “R t có th Hu đem quân v t qua đ ng Lào và Cao Mên đ đánh mi n Nam, th y quân c a Hu cũng s l n theo h i đ o đ n Côn Lôn và ho t đ ng t i Xiêm La, Hà tiên, t i chi m đóng Long xuyên, Kiên giang r i h p v i b binh Sà Côn...” và cũng nh m i lo c a ngài bày t v i Tr n Quang Di u lúc lâm chung, cho th y Quang Trung không khinh th ng l c l ng Gia Đ nh. Nh v y, n u có th c hi n cu c B c ph t đánh nhà Thanh, ngài ph i đi t g n l c l ng c a Nguy n Phúc Ánh tr c đã. Đi t xong Nguy n Phúc Ánh, nh ng n c nh Xiêm La, Cao Miên, V n T ng không còn là m i lo đ i v i Tây S n, mà bi t đâu h l i là nh ng n c l i xoay sang liên k t v i Vi t nam đ ngó lên mi n B c.

Ngài đã m t s m. Kh ng Minh m t, T Mã Ý đ c th i đ c chí là tình tr ng b y gi . Ngài m t đ t n c ta đã m t m t c h i. N c Tàu sau khi Càn Long m t đã đi vào con đ ng suy thoái. M t n c Vi t dù nh, nh ng có m t nhà vua hùng tài đ i l c nh vua Quang Trung, v n n c đã xoay chuy n nh ng b c xoay khó mà t ng t ng.

Quang Trung m t trong năm 1792 là c may, là th i tr i cho Nguy n Phúc Ánh, và có l cũng là v n m nh b t dân Vi t nam ph i ch u 80 năm đô h ... Dân t c ph i ch u đ ng đau bu n, không th sánh vai cùng các n c Á châu, mà tr c đây so v i Vi t nam h còn l c h u h n nhi u.